

ÇOCUKLAR TELEVİZYONDAKİ ŞİDDETİ KOPYALİYORLAR

Nesrin TAN AKBULUT*

Abstract

The violence in Tv causes agression and anti-social manners on children. Moreover, violence in computer screens via internet also causes threat for children. As soon as possible, it is needed to take legal precautions and inform the public. Experimental research has continually demonstrated a link between viewing televised violence and real life aggressive behaviors, and the primary effect demonstrated by the studies on tv is imitation of learned behavior. Children are especially susceptible to this imitative effect from tv violence and agression.

.....

Öğleden sonraları okuldan eve geldiğimde televizyon karşısında geçirdiğim zamanı piyano çalmaya harcasaydım, bugün iyi bir piyanist olurum. Ya da dans etmeye, okumaya, resme... Fakat ben bunun yerine hergün ama hergün, bir bardak süt ve yiyeceklerle onun karşısındaki koltuğa oturdum. Tüm o harcadığım öğleden sonralarıma dönüp baktığımda kendimi o günleri boşa geçirmediğimi inandırmaya çalışıyorum. Hayatımın yaklaşık 5 bin saati bu kutuya gitti” diyor Yale öğrencisi 18 yaşındaki bir genç. (JHally, s.180)

Bugün hala binlerce çocuk, boş zamanlarını televizyon karşısında geçiriyor, belki gençliğinde pek azı geriye dönüp bu öğrenci gibi düşünüyor, çocukluğundan kalma tutkuyla hala televizyonun esirinde belki de.

*Yrd.Doç.Dr., Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi

Gerçekten, Esslin'in belirttiği gibi günümüz dünyasında ne eğitim sistemi, ne din, ne de bilim veya sanat, televizyonda sunulan dünya kadar toptan kabul görmüş ve ortak kullanılmış değildir. (Esslin, s.106) Bugün en berbat yoksulluk bile televizyondan vazgeçmeyi gerektirmiyor. En yüce eğitim sistemi bile televizyonun belirleyiciliğinden kurtulamıyor. Kamuoyunu ilgilendiren her konu (politika-haber-eğitim-din-spor-bilim) televizyonun ilgi alanının içinde. Halkın bu konuları kavrayış biçimi tamamen televizyonun yönelimleri altında şekillenmekte.. Televizyon bu üst araç konumuna (meta medium) yalnızca dünyadan bilgilenimimizi değil, nasıl bilgileneyeceğimizi belirlediği için yükselmiş durumdadır. (Alemdar, s.90-91)

Televizyon, rengarenk, hareketli, müzikli kutu. Tam çocuklara göre. Onunla mamasını yiyor, onunla uyuyor, onunla eğleniyor. Daha 9 aylıkken sese ve görüntüye başlarını çevirerek ilgi gösteren bebeklerin 1 yaşlarına geldiklerinde melodisini sevdiği bir reklâmı muhakkak oluyor. İşte bundan sonra çocuğu ekrandan almak zorlaşıyor. Yaşamı ekranda tamıyor, ekrandakileri örnek alıyor, değerleri ekranla şekilleniyor.

ABD' de yapılan bir araştırma 4 yaşındaki çocukların gerçekle hayal arasında bir ayırım yapamadıklarını ve televizyonda gördükleri herşeyi gerçek sandıklarını ortaya koymuştur. (Türkiye Gazetesi, 31-12-1993) Annesi çalışmı ya da çalışmaması daha bebekken televizyonu seyretmeye başlayan, 1,5-2 yaşına gelip elinde kumanda aletini aldığı yerinden kaldıramadığımız veya kaldırmak istemediğimiz çocuklarımız için daha seçici olmamız gerekmez mi? Özellikle 3-8 yaş arası çocuklar için televizyonda zararsız görüntünün olmadığı gerçeği saptandıktan sonra. (Rogge, s. 20)

Birçok eğitimci-sosyolog-anne-baba bu durum karşısında harekete geçmiş durumda. Dayanak aldıkları kaynaklardan biri Piaget'in zihinsel gelişim aşamaları. (Kapferer, s.15)

1. aşama, duyum ve hareket gelişim dönemidir. 2 yaşına doğru tamamlanır.
2. aşama, işlem öncesi dönemdir ve kavrama öncesi sezgisel düşünce egemendir. 2-7 yaş arasındaki bu dönemde çocuk gerçek soyutlamalara giripemez. Düşünce görmeye bağımlıdır. Bu nedenle nesnelere bakarak somut bir kavrama söz konusudur.
3. aşama 11 yaşına kadar sürer ve somut işlemler dönemi olarak adlandırılır.

Zeka esneklik kazanmış durumdadır. Düşünce görüntüye bağımlı olmaktan

kurtulmuştur fakat mantığa ya da somut şeylere bağımlılığı sürdürmektedir.

11 yaş sonrası ileri işlemler yani soyut düşünce ve akıl yürütmenin ortak

kullanılabildiği dönemdir.

Ortalama bir Amerikalı öğrencinin yüksekokulu bitirinceye kadar televizyon başında 17 bin saat, okulda ise 11 bin saat geçirdiği tahmin edilmektedir. 10 yaşındaki çocukların yarısı ortalama olarak 4 dakika kitap okumaya zaman ayırmalarına karşın televizyon seyretmeye 130 dakika ayırmaktadır.(Awake,s.9)

Fransa'da yapılan bir araştırmaya göre de çocuklar yılda 900 saatlerini okulda geçirirken televizyon izlemeye 1200 saat ayırmaktadırlar. Uzmanlar, çocukların günde en fazla 2 saat televizyon izlemelerini tavsiye etmektedirler.(Anadol,s.176) Bu izleme de ebeveynlerin kontrolü altında olmalıdır.

Amerikan Çocuk Bakımı ve Sağlığı Akademisinin araştırmasına göre 3 ile 5 yaşındaki çocukların günde 2 saatten fazla televizyon izlemeleri, onları hırçın yapmaktadır.(Sabah,12-1-1997)

Avustralya'da 10 ile 11 yaşlarında 1500 çocuğun televizyon seyretme alışkanlıkları üzerine yapılan bir araştırmada, çocukların seyrettikleri filmlerin yarısı çocuklar için uygun bulunmamıştır. Ayrıca bu çocukların 1/3'ü özellikle şiddet içeren sahnelerden hoşlandıklarını belirtmişlerdir.(Awake,s.4)

Misafir odamızdan oturma odamıza, yatak odamızdan mutfağımıza ve dahası çocuklarımızın odasına yerleştirdiğimiz televizyon birçok davranış şekilleri sunmaktadır. Özellikle de çocuklar bu davranış biçimlerini benimseme ve taklit etme eğilimi göstermektedirler.Özellikle şiddet içeriği ,bol, saldırganlık motifleri fazla ve aşırı cinsellik içeren filmler çocukları olumsuz etkilemektedir.(Güven,Tercüman, 3-3-1994)Güven'in yaptığı araştırmaya göre çocukların etkilenim durumları yaş grubuna göre şöyle saptanmıştır:

2-3 yaş grubu. Bu gruptaki çocuklar şiddet içeren ses,müzik,efekt gibi şeylerden rahatsızlık duyar.

3-6 yaş grubu. Bu gruptaki çocuklar, bu tür filmlerin gerçek olup olmadığını yorumlayamaz. O anda olmuş gibi, hatta kendi başına gelmiş gibi hisseder ve endişeye kapılır.

7-18 yaş grubu çocuklar olayların nedenlerini, sonuçlarını, gerçek olup olmadıklarını daha iyi düşündükleri için bir parça yorum getirebilirler. Ancak bu tür filmler öylesine gerçekçi bir atmosfer içeriyor ki, bazen bu gruptaki bir çocuk bile gerçek olabileceği yorumunu yapmaktadır.

Özellikle cinayetler soygunlar, suça yönelik planlamalar ve davranışlardan etkilenen çocuklar, bir süre sonra iyi ve kötü, tam değer yargıları gelişmediği için bunlara benzer davranışlar gösterme veya aynısını yapma eğilimi içersine girebilmektedirler. Hiçbir denetim getirilmeden bu tür filmleri izleyen çocuklarda bir süre sonra gece altını ıslatma, saldırganlık ve hırçınlık, bir takım aletlerle saldırganlık ya da korkarak rüyadan uyanma görülmektedir. Çünkü onlar filmdeki modelleri kendi içlerinde hayal etmektedirler.

Şiddet içeren filmleri izleyen çocuklar saldırgan olmakta ya da saldırganlık karşısında kayıtsız kalarak şiddeti olağan karşılamaktadırlar. Televizyonun en olumsuz etkisi de budur.

Amerikan Pediatri Akademisi, Ulusal Zihin Sağlığı Enstitüsü ve Amerikan Sağlık Kuruluşu, Televizyondaki şiddetin çocuklarda saldırgan ve antisosyal davranışa neden olduğunu kabul etmiştir. (Awake, s.5.)

Prof. Dr. Zuhal Baltaş başkanlığında, Türkiye'de yayın yapan Show TV, Kanal 6, ATV, TRT 1 üzerinde yapılan araştırmaya göre, bu 4 TV kanalının 1 günde 2400 şiddet görüntüsü ekrana getirdikleri, buna karşılık 354 olumlu davranış örneği sundukları görülmüştür. (Yediler, 16-11-1996, Zaman)

Los Angeles'ta bir hizmetçi 7 yaşındaki çocuğun pişmiş etin üzerine dövülmüş cam döktüğünü görünce, bu davranışın nedenini sormuş. Almış olduğu cevap şu olmuş: 'Geçen gün televizyonda izledim, birisi böyle yaptı ve ev halkı öldü, Ben de ölecekler mi diye deniyorum. (Anadol, s.68)

Yine Los Angeles'ta bir başka olayda, bir televizyon programındaki banka soygununu seyreden iki çocuk 25 kişiyi 7 saat bankada tabancaları ile tutmuşlar. Yapılan duruşma sonucunda 2 çocuğun 'Adam's Twelve' adlı bu programda gördüklerini yapmış oldukları ortaya çıkmıştır. (Aynı.)

İngiltere’de 2,5 yaşındaki bir çocuğun 11 yaşlarındaki iki çocuk tarafından öldürülmesinin ardından çocukların birinin evinde şiddet içeren ‘Child’s Play 3’ adlı video kasetini izledikleri ortaya çıkmıştır.(Times, 11-2-1993) Türkiye’de binlerce çocuk ekrandaki şiddeti kopyalamaktadır.Gaziantep’te filmlerdeki intihar sahnelerinden etkilenen 5 yaşındaki Fatoş Mete, odasının kapısına bağladığı ipi boynuna geçirerek “filmlerdeki gibi boğuluyorum” diye seslenmiş, kapının aniden kapanması üzerine Fatoş kurtarılamamıştır.(Milliyet, 4-4-1996)

‘Rambo birinden intikam alınca veya önce yenilip sonra kendini kurtarınca ben birşeyler öğreniyorum, bu çok ilginç. Kendimi bu filmlerle özdeşleştiriyorum, kaptırıp gidiyorum. Hiç kimsenin lafına bakmamam ve karşı koymam gerektiğini öğreniyorum.’ diyor, bir küçük izleyici. (Rogge, s.21)

Yapılan istatistikler, 10 yaşlarında bir çocuğun televizyonda ortalama 8 bin cinayet. 100 bin şiddet eylemi izlediğini ortaya koymaktadır.(Cumhuriyet2,11-1-1994) Televizyon ekranlarındaki şiddetin yanısıra internet yoluyla bilgisayar ekranlarındaki şiddet de çocuklar için tehdit oluşturmaktadır.

Pekçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de şiddet yayımlayan şirketlere getirilecek yasal önlemlerin yanısıra, yeni bir kanun tasarısıyla televizyon alıcılara ‘ V-chip’ (Violence Chip) adlı aletin takılmasının mecbur edilmesi gerekmektedir.

Türkiye okur yazar oranının düşük olduğu ülkelerden biridir.Dolayısıyla televizyona konulacak V-chip sayesinde ebeveynler denetleyemezlerse de çocuklar izlemelerinin yasak olduğu programların yayını izleyemeyeceklerdir.

Kaynakça

1. Jhally,Sut. The Codes of Advertising,Routledge,Chapman & Hall Inc.,New York,1990.
2. Esslin Martin. TV Beyaz Camın Arkası, Çev: Murat Çiftkaya, Pınar yay, İst,1991.
3. Alemdar Korkmaz, İrfan Erdoğan, Popüler Kültür ve İletişim, Ümit yay,Ankara, 1994.
4. Türkiye Gazetesi, 31-12-1993.
5. Rogge Jon Uwe, Televizyon Video Delileri, çev:Leman Çalışkan, Afa yay, İst, 1995.
6. Kapferer Jean Noel, Çocuk ve Reklam, Afa yay, İst, 1985.
7. Awake, 'Has TV Changed You' 22-5-1991
8. Anadol C,TV Yayınlarının Milli Kültüre Tesirleri, Türkiye Milli Kültür Vakfı Yay, İst, 1992.
9. Sabah Gazetesi, 12-1-1997.
10. Awake, 'Violence' 22-4-1989.
11. Tercüman, 'Saldırgan Çocuk TV'nun Eseri,3-3-1994.
12. Zaman, 'Şiddet Şiddeti Doğuruyor', 16-11-1996.
13. The Times, 11-2-1993.
14. Milliyet, 'Ölüm Oyunu',4-4-1996.